

Nacionalne konsultacije sa mladima o mehanizmima za suočavanje s prošlošću

**Beograd, Srbija
8. juli 2007.**

Konsultacije je organizovao Fond za humanitarno pravo. Učestvovalo je 25 aktivista organizacija mladih iz cele Srbije. Uvodničari su bili Nataša Kandić (Fond za humanitarno pravo, Srbija) i Andrej Nosov (Inicijativa mladih za ljudska prava, Srbija) a skup je moderirala Marijana Toma (Fond za humanitarno pravo, Srbija). Diskusija se vodila na teme: *Uloga mladih u procesu suočavanja sa prošlošću u bivšoj Jugoslaviji, Značaj utvrđivanja činjenica o zločinima iz prošlosti za postkonfliktne generacije i Uloga mladih u borbi protiv poricanja i relativizacije zločina, u utvrđivanju i kazivanju istine.*

Neophodno je regionalno povezivanje mladih i podsticanje njihove komunikacije u vezi sa prošlošću i počinjenim zločinima.

Ja mislim da bi možda trebalo krenuti od osnove, treba da se mladi ljudi unutar nevladinih organizacija upoznaju sa mladim ljudima iz istih takvih organizacija u regionu, potreban je direktan susret mladih ljudi, da oni krenu da razmenjuju ideje. Postoji veliki problem što se ne zna ne samo šta se desilo nego se ne zna kakva je sadašnja trenutna situacija tamo. Možda treba na tom nivou krenuti od početka, graditi neku komunikaciju. (Ana Batočanin, Moja inicijativa – Inicijativa mladih za ljudska prava, Srbija, Nacionalne konsultacije s mladima, Beograd, Srbija, 8. juli 2007.)

Treba da razvijemo neki metod da mladim ljudima dočaramo našu prošlost i prošlost naših političara koji su tada bili u vlasti. Govorim o dešavanju u bivšoj Jugoslaviji tokom ratnih godina, od 1991. godine i dalje. (Mile Novaković, Udruženje Sigo ando Them, Srbija, Nacionalne konsultacije s mladima, Beograd, Srbija, 8. juli 2007.)

Probijanje medijske blokade na temu ratnih zločina je uslov promene mišljenja.

Tako da je postala opšta stvar da su sve ekonomske i socijalne teme stavljene u prvi plan i da su one „važne teme“, a da je tema suočavanja sa prošlošću nešto sa čim mi u startu treba da se borimo i da pokušamo da je istaknemo u prvi plan. To je posao ovih organizacija, treba bukvalno svaki trenutak i u medijskom prostoru koristiti za to. (Hajrija Bugujevci, Centar za građansku akciju Integra, Kosovo, Nacionalne konsultacije s mladima, Beograd, Srbija, 8. juli 2007.)

Mislim da stvarno tek kad se razbije medijska blokada da može javno o svemu tome da se priča, tek onda možemo da razgovaramo o tome kako da radikalima promenimo mišljenje. Do tad moramo da se usredsredimo na manje grupe koje će direktno moći da se pridruže našem mišljenju. Svaka organizacija bi trebalo da ima svoj strateški plan kako bi imala prolaz i potvrde da nešto radi i da nešto uspeva, da bi mogla da nađe fondere za sledeće planove, krupnije i krupnije. (Miloš Simić, Centar za demokratsku inicijativu, Srbija, Nacionalne konsultacije s mladima, Beograd, Srbija, 8. juli 2007.)

Potrebno je da suočavanje s prošlošću postane deo institucionalnog diskursa i da institucije daju tom procesu legitimitet.

Kako da ovo o čemu mi razgovaramo ovde postane deo nekog institucionalnog diskursa, kako da se suočavanje sa prošlošću institucionalizuje? Treba da se zalažemo ili da vršimo pritisak da država da tu vrstu legitimiteta, da stanu dve ili tri institucije, da stvorimo tu vrstu legitimiteta da ne bi ostajao samo taj utisak 'underground'. Ako država iza nečega ne stane, ako država ne kaže da nešto treba uraditi, onda je to veliki problem. Možda bi inicijative civilnog društva mogle da idu jače u tom pravcu. (Darko Soković, reditelj iz Srbije, Nacionalne konsultacije s mladima, Beograd, Srbija, 8. juli 2007.)

Uloga civilnog društva je presudna za stvaranje atmosfere u društvu koja će omogućiti suočavanje s počinjenim zločinima.

Mislim da je tu negde odgovornost države još veća i da mora postojati neka institucionalizacija prosto zato što dok god je to sve samo na nivou NVO sektora, opet imamo onu drugu stranu koja će za sve nas koji danas sedimo ovde da kaže da smo izdajnici a ne neki okreti u Srbiji. Mislim da je tu jedna ogromna uloga civilnog društva da ono stvori atmosferu da je to moguće, da Boris Tadić kad se izvini hrvatskom narodu, ili šta god, ne razmišlja o tome kakva će reakcija biti u Srbiji jer smo mi pripremili atmosferu da ljudi mogu da očekuju tako nešto. (Maja Stojanović, Inicijativa mladih za ljudska prava, Srbija, Nacionalne konsultacije s mladima, Beograd, Srbija, 8. juli 2007.)

Polje kulture pruža velike mogućnosti za senzibilizaciju društva prema žrtvama i za suočavanje s zločinima. Mladi moraju aktivno da se bore protiv poricanja zločina koristeći svaku priliku da o njima pričaju.

Mislim da je polje koje je totalno neiskorišćeno u Srbiji danas polje kulture (...) to jest kultura koja baš promovise ove vrednosti o kojima pričamo i mislim da treba da vidimo kako to da iskoristimo. (...) Mislim da su ljudi željni bilo kakvih kulturnih sadržaja i da baš kroz to, da tu treba da bude definisana uloga mladih ovde. (Maja Stojanović, Inicijativa mladih za ljudska prava, Srbija, Nacionalne konsultacije s mladima, Beograd, Srbija, 8. juli 2007.)

Da se svi mi zajednički borimo protiv zaborava kao oficijelne politike i da stalno insistiramo na zločinima koji su činjeni u naše ime, i da o njima pričamo javno i da ih iznosimo u javne prostore, gradske, u onaj domen gde ih zvanični diskurs poriče. Dalje, potrebno je da posećujemo mesta zločina počinjenih u naše ime i da gradimo solidarnost sa žrtvama, da priznajemo zločine počinjene i naše ime, da uviđamo dostojanstvo žrtava i da molimo za oprostaj. (Časlav Lazić, Inicijativa mladih za ljudska prava, Srbija, Nacionalne konsultacije s mladima, Beograd, Srbija, 8. juli 2007.)

Možda bi bilo dobro uključiti neke javne ličnosti, iz pop-kulture, ili iz muzike, kao što ste već spomenuli umetnike, da krenu sa razgovorom o ovim temama. Mislim da postoje ljudi koji su svesni toga, samo eto nisu bili aktivirani na taj način. (Ana Batočanin, Moja

inicijativa – Inicijativa mladih za ljudska prava, Srbija, Nacionalne konsultacije s mladima, Beograd, Srbija, 8. juli 2007.)